

att undra öfver att von Melen vid tidpunkten för skriftens utgifvande liksom Kristian ställde vissa förhoppningar på hansestäderna och fann det mödan värdt att rikta en särskild appell till dem.

Så långt om syftemålen med von Melens skrift och om de yttre omständigheterna vid dess tillkomst. Det återstår att med några ord beröra paskillens värde som historisk källa. Först som sist bör då sägas, att skriften knappast kan anses ge något fördelaktigt vittnesbörd om författarens sanningskärlek. Hela den groft tendentiösa framställningen af von Melens verksamhet i Sverige såsom från början till slut präglad af hans sträfvan att befordra Kristian II:s sak måste stämplas som medvetet osannfärdig. Det har sitt intresse att jämföra denna framställning med den teckning af Sverigevistelsen, som von Melen själf ett decennium senare gifvit i den förut nämnda otryckta smådeskriften, vid hvars affattande Kristian II redan var en fallen storhet och något större hänsynstagande till honom och hans vänner sålunda icke längre var af nöden. I den relationen letar man förgäfvets efter någon antydan, att herr Berend under sin svenska statstjänst endast varit Kristian II:s förstuckne partigångare och gynnare; tvärtom söker von Melen där på allt sätt framhålla sin stora lojalitet mot Gustaf Vasa för att desto skarpare kunna fördöma konungens otacksamhet och trolöshet. Och långt ifrån att, såsom fallet är i den tryckta skriften, öppet erkänna den mot Gustaf Vasa fientliga karaktären af hans förbindelser med Sören Norby på Gottland 1524, söker han i den otryckta skildringen framställa det hela som ett oskyldigt umgänge utan någon som helst mot Gustaf Vasa fientlig afsikt.¹ Sanningen ligger nog midt emellan de båda relationerna. Medan von Melens öfvergång i Gustaf Vasas tjänst utan tvifvel var långt mera fri-

¹ Betecknande för tendensens olikhet i den tryckta och den otryckta smådeskriften är den omständigheten, att von Melen i den förra säger sig aldrig ha mottagit Kalmar slott ur Gustaf Vasas hand eller som förläning af honom utan själf eröfrat det för att med tiden kunna återställa det till dess laglige herre (Kristian II), medan i den otryckta skriften en af kardinalpunkterna i von Melens argumentering just är den, att von Melen fått Kalmar i lifstidsförläning af Gustaf Vasa, hvarför denne handlat så mycket brottsligare, när han tog länet ifrån herr Berend. — I formellt afseende är skillnaden mellan de båda stridsskrifterna högst afsevärd. Den otryckta paskillen är i motsats till den tryckta, som går mera rakt på sak, synnerligen svulstig och späckad med teologisk, juridisk och historisk visdom, och denna dess karaktär är så genomförd, att den otryckta skriften, äfven där den i sak innehåller precis detsamma som den tryckta, ter sig väsentligen olika den senare. Möjligen skulle man också kunna säga, att tonen i den tryckta framställningen är en nyans mindre hätsk än i den otryckta. Ett sådant öfverflöd på vilda smädelser, som utmärker denna, finnes knappast i det föreliggande trycket, ehuru von Melen äfven här mäter skäppan full åt sin vederdeloman.